

BOOK OF
FULL TEXT

EJONS

19TH INTERNATIONAL

CONGRESS ON
SCIENTIFIC RESEARCH
AND RECENT DEVELOPMENTS

June 25-27, 2026

Istanbul, Türkiye

EDITORS

Prof. Dr. Osman ERKMEN

Lecturer Dr. Neşe YILMAZ

Copyright © Liberty

BOOK OF FULL TEXT

EJONS 19TH INTERNATIONAL CONGRESS ON SCIENTIFIC RESEARCH AND RECENT DEVELOPMENTS

June 25-27, 2026 Istanbul, Turkiye

EDITORS

Prof. Dr. Osman ERKMEN

Lecturer Dr. Neşe YILMAZ

Date: 24.07.2026

Liberty Publishing House

Water Street Corridor New York, NY 10038

www.libertyacademicbooks.com

+1 (314) 597-0372

ALL RIGHTS RESERVED NO PART OF THIS BOOK MAY BE REPRODUCED IN ANY FORM, BY
PHOTOCOPYING OR BY ANY ELECTRONIC OR MECHANICAL MEANS, INCLUDING INFORMATION
STORAGE OR RETRIEVAL SYSTEMS, WITHOUT PERMISSION IN WRITING FROM BOTH THE COPYRIGHT
OWNER AND THE PUBLISHER OF THIS BOOK.

© Liberty Academic Publishers 2026

The digital PDF version of this title is available Open Access and distributed under the terms of the
Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0 license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits adaptation, alteration, reproduction and distribution for
noncommercial use, without further permission provided the original work is attributed. The
derivative works do not need to be licensed on the same terms.
adopted by Mariam Rasulan

ISBN: 979-8-89695-491-0

<https://www.ejonscongress.org/>

ORGANIZING INSTITUTIONS

*Institute of Economic Development and Social Researches (IKSAD)**Istanbul Okan University*

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

EJONS 19TH INTERNATIONAL CONGRESS ON SCIENTIFIC RESEARCH AND RECENT DEVELOPMENTS

DATE

June 25-27, 2026

PLACE

Istanbul, Türkiye

PARTICIPANT COUNTRIES (29)

Albania · Algeria · Azerbaijan · Bangladesh · Benin · Botswana · Brazil · Ethiopia · Georgia · Greece · Hungary · India · Indonesia · Iran · Jordan · Kazakhstan · TRNC · Kosovo · Mexico · Morocco · Nigeria · Pakistan · Poland · Romania · Serbia · Sri Lanka · Türkiye · United Kingdom · Vietnam

CONGRESS STATISTICS

172

TOTAL ACCEPTED PAPERS

27

TOTAL REJECTED PAPERS

83

PAPERS FROM TURKIYE

89

INTERNATIONAL PARTICIPANTS

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process

PRESENTATION

Oral Presentations

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Guliz MUGAN

Congress Honorary President · Rector of Istanbul
Okan University

Prof. Dr. Osman ERKMEN

Congress President · Istanbul Okan University

Assoc. Prof. Dr. Berrak Dumlupinar

Istanbul Okan University

Assist. Prof. Dr. Irem Karamollaoglu

Istanbul Okan University

Assist. Prof. Dr. Omer Cagatay Demir

Istanbul Okan University

Assist. Prof. Dr. Funda Sensoy

Istanbul Okan University

Lecturer Bekir Kursat AYDIN

Istanbul Okan University

Lecturer Ayca AYDIN

Istanbul Okan University

Lecturer Gulyfe Beyza YILDIRIM

Istanbul Okan University

Lecturer Seval Eda SARIKAYA

Istanbul Okan University

Lecturer Rabia Ela ERTEM

Istanbul Okan University

Res. Assist. Hasret Gulus Oymak

Istanbul Okan University

SCIENTIFIC ADVISORY COMMITTEE

Prof. Dr. Ayse Asli Barla Demirkoz

Istanbul Okan University

Prof. Dr. Haluk KELESTIMUR

Istanbul Okan University

Prof. Dr. Birsen YUREGEN

Istanbul Okan University

Prof. Dr. Dilek Pinar SENYILMAZ

Istanbul Okan University

Prof. Dr. Ayse Demet KAYA

Istanbul Okan University

Prof. Dr. Bedriye Tugba KARAASLAN

Istanbul Okan University

Prof. Andrei JEAN

Gas Petroleum University, Romania

Prof. Viola MAKHZOUM

Islamic University of Lebanon

Prof. Carlos RODRIGUES

Universidade Fernando Pessoa, Portugal

Prof. Froilan MOBO

PMMA, Philippines

Assoc. Prof. Dr. Emine ATICI

Istanbul Okan University

Assoc. Prof. Dr. Vijole Bradauskiene

Kaunas University of Technology, Lithuania

Assoc. Prof. Dr. Grazina Sniepiene

Klaipėdos Valstybinė kolegija, Lithuania

Assist. Prof. Dr. Ceren AYCANOGLU

Istanbul Okan University

Assist. Prof. Dr. Aylin Seylam KUSUMLER

Istanbul Okan University

Assist. Prof. Dr. Bartu Eren GUNESLIOGLU

Istanbul Okan University

Assist. Prof. Dr. Yildirim B. GULHAN

Istanbul Okan University

Assist. Prof. Dr. Jogendra Kumar

GBPIET Ghurdauri, Uttarakhand, India

Dr. Avneet Kaur

Mata Sundri College for Women, India

Ms. Hema Sen

Mata Sundri College for Women, India

DEĞER NETLİĞİ ÖLÇEĞİ: TÜRKÇE FORMUNUN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*ADAPTATION OF THE VALUE CLARITY QUESTIONNAIRE (VCQ) TO TURKISH: A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY***M.A. Student Sena MERİÇ**

Marmara University, Institute of Educational Sciences, Department of Guidance and Psychological Counseling, İstanbul, Turkey,
ORCID: ID/0009-0002-1973-999,

Asst. Prof. Halil EKŞİ

Marmara University, Institute of Educational Sciences, Department of Guidance and Psychological Counseling, İstanbul, Turkey,
ORCID: ID/0000-0001-7520-4559

Asst. Doç. Dr. Hasan KÜTÜK

Yıldız Technical University, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, İstanbul, Turkey,
ORCID: ID/0000-0002-8288-4107

Abstract

Values are among the fundamental psychological constructs that guide individuals' lives, shape their behaviors, and provide meaning and direction. In recent years, particularly within the framework of Acceptance and Commitment Therapy (ACT), increasing attention has been given to the role of values in psychological well-being and values-based action. However, while numerous instruments assess value orientations and value-consistent behaviors, relatively few focus on the extent to which individuals can clearly identify and articulate their personal values. In this context, value clarity refers to individuals' awareness of the kind of person they wish to be and their ability to define their personal values in a clear and coherent manner. The present study aimed to adapt the Value Clarity Questionnaire (VCQ), developed by Lyons et al. (2023), into Turkish and to examine its psychometric properties. The study sample consisted of 253 adults aged 18 years and older. The adaptation process included translation, back-translation, expert review, panel evaluation, and pilot testing procedures. Construct validity was examined through Confirmatory Factor Analysis (CFA), and reliability was assessed using Cronbach's alpha coefficient. Criterion-related validity was evaluated using the Valuing Questionnaire and the Engaged Living Scale. During the data screening process, missing data and multivariate outliers were examined. Seven participants identified as multivariate outliers through Mahalanobis distance analysis were removed from the dataset, and the final analyses were conducted with 239 participants. CFA results supported the original one-factor structure of the scale in the Turkish sample. Model fit indices indicated an acceptable fit to the data ($\chi^2(14) = 12.63$, CFI = .971, TLI = .957, RMSEA = .085, SRMR = .034). Standardized factor loadings ranged from .636 to .848. The internal consistency coefficient of the scale was found to be .86. Criterion-related validity analyses revealed a strong positive correlation between the Value Clarity Questionnaire and the Valuing Questionnaire ($r = .829$, $p < .001$), and a moderate positive correlation between the Value Clarity Questionnaire and the Engaged Living Scale ($r = .526$, $p < .001$). The findings indicate that the Turkish version of the Value Clarity Questionnaire is a valid and reliable instrument for assessing value clarity among Turkish adults. The scale may serve as a useful tool for future research examining values, psychological flexibility, and values-based behavior.

Keywords: value clarity, values, scale adaptation, validity, reliability

Özet

Değerler, bireyin yaşamını yönlendiren, davranışlarına rehberlik eden ve yaşamına anlam kazandıran temel psikolojik yapılardan biridir. Son yıllarda özellikle Kabul ve Kararlılık Terapisi (Acceptance and Commitment Therapy; ACT) kapsamında değerlerin psikolojik iyi oluş ve değer temelli davranışlar

üzerindeki rolü giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bununla birlikte bireylerin sahip oldukları değerlerden ziyade, bu değerleri ne ölçüde açık ve net biçimde tanımlayabildiklerini değerlendiren ölçme araçlarının sınırlı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda değer netliği, bireyin nasıl bir insan olmak istediğine ilişkin farkındalığını ve sahip olduğu değerleri net biçimde tanımlayabilme düzeyini ifade eden önemli bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın amacı, Lyons ve arkadaşları (2023) tarafından geliştirilen Değer Netliği Ölçeği'nin (Value Clarity Questionnaire; VCQ) Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 18 yaş ve üzerindeki 253 yetişkin oluşturmaktadır. Ölçeğin uyarlama sürecinde çeviri, geri çeviri, uzman görüşü, panel uygulaması ve pilot uygulama aşamaları gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliğini incelemek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), güvenirliği belirlemek amacıyla Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında Değer Verme Ölçeği ve Değerlere Bağlı Yaşam Ölçeği kullanılmıştır. Veri temizleme sürecinde eksik veriler ve çok değişkenli uç değerler incelenmiş, Mahalanobis uzaklığı analizine göre belirlenen yedi katılımcı veri setinden çıkarılmış ve analizler 239 katılımcı üzerinden yürütülmüştür. DFA sonuçları ölçeğin tek faktörlü yapısının Türk örnekleminde doğrulandığını göstermiştir. Model uyum indeksleri $\chi^2(14)=12.63$, CFI=.971, TLI=.957, RMSEA=.085 ve SRMR=.034 olarak bulunmuştur. Standardize faktör yükleri .636 ile .848 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik analizlerinde Değer Netliği Ölçeği ile Değer Verme Ölçeği arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki ($r=.829$, $p<.001$), Değerlere Bağlı Yaşam Ölçeği arasında ise orta düzeyde pozitif ilişki ($r=.526$, $p<.001$) bulunmuştur. Elde edilen bulgular, Değer Netliği Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin, değerler, psikolojik esneklik ve değer temelli davranışlarla ilgili gelecekte gerçekleştirilecek araştırmalarda kullanılabilecek işlevsel bir ölçme aracı olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: değer netliği, değerler, ölçek uyarlama, geçerlik, güvenirlik

Giriş

Bireylerin yaşamlarını anlamlandırma, yönlendirme ve sürdürme süreçlerinde değerler temel bir rol oynamaktadır. Değerler, bireyin neyin önemli olduğuna ilişkin inançlarını yansıtan ve davranışlara yön veren genel ilkeler olarak tanımlanmaktadır (Schwartz, 1992; Hitlin & Piliavin, 2004). Bu yönüyle değerler, yalnızca bilişsel tercihlerden ibaret olmayıp, bireyin davranışlarını yönlendiren ve yaşam tercihlerini şekillendiren çok boyutlu yapılar olarak ele alınmaktadır (Rokeach, 1973; Schwartz, 1992). Değerler, bireyin yaşamında ulaşılması gereken somut hedeflerden farklı olarak, bireyin yaşam yönelimini belirleyen ve davranışlarına rehberlik eden genel ilkeler olarak değerlendirilmektedir (Hayes et al., 1999; Schwartz, 1992).

Kabul ve Kararlılık Terapisi (Acceptance and Commitment Therapy; ACT) çerçevesinde değerler, psikolojik esnekliğin temel bileşenlerinden biri olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşımda değerler, bireyin yaşamına yön veren ve anlamlı bir yaşam sürdürmesine katkı sağlayan içsel referans noktaları olarak tanımlanmaktadır (Hayes et al., 2006). Değerlerle uyumlu davranışlar sergilemek, bireyin psikolojik iyi oluşu, yaşam doyumu ve öznel anlam deneyimi ile yakından ilişkilidir (Ryan & Deci, 2001; Sorthieix & Schwartz, 2017). Ancak bu ilişkinin ortaya çıkabilmesi için bireyin sahip olduğu değerlerin yalnızca var olması yeterli değildir; aynı zamanda bu değerlerin birey tarafından açık ve net biçimde tanımlanmış olması gerekmektedir.

Bu noktada “değer netliği” (value clarity) kavramı önem kazanmaktadır. Değer netliği, bireyin nasıl bir insan olmak istediğine ilişkin farkındalığı ve kendi değerlerini açık biçimde tanımlayabilme düzeyi olarak ifade edilmektedir. Değer netliği, bireyin yaşamındaki seçimlerini bilinçli biçimde yönlendirmesine olanak tanıyan bir yapı olarak değerlendirilmekte ve değer temelli davranışların ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamaktadır (Lyons et al., 2023; Hayes et al., 2006). Değerlerin belirsiz ya da çelişkili olması durumunda ise bireylerin karar verme süreçlerinde zorlandığı ve değerleriyle uyumlu davranışlar sergilemekte güçlük yaşayabildiği belirtilmektedir (Prince et al., 2021; Hayes et al., 2006). Değer netliği kavramı, benlik yapısı ile de yakından ilişkilidir. Benlik kavramı açıklığı (self-concept clarity), bireyin kendine ilişkin inançlarının ne ölçüde açık, tutarlı ve zaman içinde kararlı olduğunu ifade etmektedir (Campbell et al., 1996). Bu bağlamda değer netliği, benlik kavramı açıklığı ile ilişkili bir yapı olarak değerlendirilebilir ve bireyin kimlik bütünlüğü ile davranışsal tutarlılığı açısından önemli bir rol oynayabilir. Bu yapının düşük olması durumunda bireylerin duygu düzenleme, davranış kontrolü

ve karar verme süreçlerinde zorluk yaşadığı bilinmektedir. Benzer şekilde değer netliğinin düşük olması da bireyin yaşam yöneliminin belirsizleşmesine ve davranışlarında tutarsızlıklar ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu durum, değer netliğinin yalnızca bilişsel bir farkındalık düzeyi değil, aynı zamanda bireyin psikolojik işleyişinin önemli bir bileşeni olduğunu göstermektedir.

Tutum açıklığına yönelik araştırmalar, bireylerin tutumlarının netliğinin bu tutumların davranış üzerindeki belirleyiciliğini artırdığını ortaya koymaktadır (Bizer et al., 2018). Tutumların netliği ile davranış arasındaki bu ilişki, bireyin sahip olduğu değerlerin açıklığının da benzer biçimde davranışlar üzerinde etkili olabileceğine işaret etmektedir. Bu bağlamda değerlerin açık ve net biçimde tanımlanabilmesi, bireyin davranışlarında tutarlılık sağlaması açısından önemli bir işlev görmektedir. Değerlerin belirsiz olması ise bireyin farklı durumlarda farklı yönelimler sergilemesine ve karar verme süreçlerinde kararsızlık yaşamasına yol açabilmektedir. Bu nedenle değer netliği kavramının kuramsal olarak ele alınması ve ölçülebilir bir yapı olarak incelenmesi, psikoloji alanında önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır.

Değerler yalnızca bireyin önem verdiği unsurları yansıtmakla kalmayıp, aynı zamanda bu değerlerin birey tarafından ne ölçüde açık ve tutarlı biçimde temsil edildiği, bu değerlerin davranışlara yansıma gücü açısından önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Lyons et al., 2023; Hayes et al., 2006; Schwartz, 1992).

Değerlerin davranış üzerindeki etkisi özellikle Kabul ve Kararlılık Terapisi (ACT) çerçevesinde daha sistematik biçimde ele alınmaktadır. ACT yaklaşımına göre değerler, bireyin yaşamına yön veren ve davranışlarını organize eden temel bileşenlerden biridir. Ancak bu yaklaşım, değerlerin tek başına yeterli olmadığını, değerler doğrultusunda davranış sergileyebilmek için psikolojik esnekliğin de gerekli olduğunu vurgulamaktadır (Hayes et al., 2006). Bu bağlamda değer temelli davranış, bireyin değerleri doğrultusunda hareket etmesi olarak tanımlanmakta ve psikolojik iyi oluşun önemli bir belirleyicisi olarak kabul edilmektedir.

Literatürde değerlerin birey davranışları, motivasyon süreçleri ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisi geniş biçimde ele alınmıştır. Araştırmalar, bireylerin değerleri ile uyumlu davranışlar sergilemelerinin yaşam doyumu, öznel iyi oluş ve anlamlı yaşam deneyimi ile güçlü bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir (Ryan & Deci, 2001; Sortheix & Schwartz, 2017).

Bununla birlikte değer temelli davranışın ortaya çıkışı, çeşitli psikolojik süreçlerden etkilenmektedir. Araştırmalar, deneyimsel kaçınma ve bilişsel birleşme gibi süreçlerin artmasının bireyin değerleri doğrultusunda hareket etmesini zorlaştırdığını; buna karşılık farkındalık ve kabul düzeyinin artmasının bu süreci desteklediğini göstermektedir (Levin et al., 2018; Hayes et al., 2006). Bu bulgular, değerlerin davranışa dönüşmesinde yalnızca değerlerin varlığının yeterli olmadığını, aynı zamanda bu değerlerin birey tarafından erişilebilir ve açık biçimde temsil edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu noktada değer netliği kavramı, değerler ile davranış arasındaki ilişkinin anlaşılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Değer netli, bireyin sahip olduğu değerleri ne ölçüde net biçimde tanımlayabildiğini ifade etmekte ve değer temelli davranışların ortaya çıkmasında önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Lyons et al., 2023). Değerlerin açık olmaması durumunda bireylerin değerleri doğrultusunda davranış sergilemekte zorlandıkları ve bu durumun psikolojik iyi oluş üzerinde olumsuz etkiler yarattığı belirtilmektedir (Prince et al., 2021).

Literatürde değerler ile iyi oluş arasındaki ilişki incelendiğinde, yalnızca değerlerin varlığının değil, aynı zamanda değerler ile davranış arasındaki uyumun da belirleyici olduğu görülmektedir. Değerleri ile uyumlu davranışlar sergileyen bireylerin daha yüksek düzeyde yaşam doyumu ve psikolojik uyum gösterdiği ifade edilmektedir (Sortheix & Schwartz, 2017). Bu bağlamda değerler ile davranış arasındaki uyum (value congruence), bireyin iyi oluşunu açıklayan önemli bir değişken olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu uyumun sağlanabilmesi için bireyin sahip olduğu değerlerin açık ve net biçimde tanımlanmış olması gerekmektedir.

Bununla birlikte literatürde dikkat çeken önemli bir nokta, değer temelli davranış, değerlerle uyumlu yaşam ve değer netliği kavramlarının sıklıkla bir arada ele alınmasıdır. Bu kavramlar birbirleriyle ilişkili olmakla birlikte kuramsal olarak farklı yapılardır. Değer netliği, bireyin değerlerini tanıma ve netleştirme sürecini ifade ederken; değer temelli davranış, bu değerler doğrultusunda hareket etmeyi; değerlerle uyumlu yaşam ise bu davranışların sürekliliğini ifade etmektedir. Bu bağlamda değerler ve davranış arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar, bu kavramların birbirleriyle ilişkili ancak farklı yapılar

olduğunu göstermektedir (Wilson & Sandoz, 2010; Lyons et al., 2023). Bu ayrımın yeterince net yapılmaması, literatürde kavramsal belirsizliklere ve ölçme sorunlarına yol açmaktadır.

Değerlerin birey üzerindeki etkisi yalnızca iyi oluş ile sınırlı değildir. Araştırmalar, değerlerin davranışsal düzenleme ve yaşamda anlam oluşturma gibi çeşitli psikolojik süreçlerle ilişkili olduğunu göstermektedir (Prince et al., 2021). Özellikle gelişimsel açıdan değerlendirildiğinde, ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde değerlerin netleşmesinin bireyin kimlik gelişimi ve yaşam yönelimi üzerinde belirleyici bir rol oynadığı belirtilmektedir. Değerlerin belirsiz olması, bireyin yaşam hedeflerini belirlemesini zorlaştırmakta ve davranışsal tutarsızlıklara yol açabilmektedir.

Ayrıca değerlerin birey davranışlarını yönlendirme gücü, bu değerlerin birey tarafından ne ölçüde içselleştirildiği ve açık biçimde temsil edildiği ile de ilişkilidir. Değerlerin net olması, bireyin karar verme süreçlerinde daha kararlı ve tutarlı davranmasını sağlarken; değerlerin belirsiz olması durumunda bireylerin farklı durumlarda farklı yönelimler sergileyebildiği görülmektedir. Bu durum, değer netliğinin davranışsal tutarlılık açısından kritik bir rol oynadığını göstermektedir.

Sonuç olarak literatür, değerlerin birey davranışları ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisini güçlü biçimde ortaya koymakla birlikte, bu etkinin nasıl ortaya çıktığına ilişkin süreçlerin daha ayrıntılı biçimde incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Özellikle değerlerin davranışa dönüşmesinde değer netliğinin oynadığı rol, literatürde giderek daha fazla dikkat çeken bir konu haline gelmektedir. Bu bağlamda değer netliğinin ayrı bir yapı olarak ele alınması ve sistematik biçimde incelenmesi, hem kuramsal hem de uygulamalı çalışmalar açısından önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır.

Değerlerin ölçülmesine yönelik literatürde farklı kuramsal yaklaşımlara dayanan çeşitli ölçme araçları geliştirilmiştir. Bu araçlar genel olarak bireylerin sahip oldukları değerleri, değer önceliklerini ya da değerlerle uyumlu davranışlarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ancak bu ölçme araçlarının büyük bir kısmının, değerlerin birey tarafından ne ölçüde açık ve net biçimde algılandığını doğrudan değerlendirmede olduğu görülmektedir.

Değer ölçümüne ilişkin erken dönem çalışmalar, daha çok değerlerin içeriksel yapısına odaklanmıştır. Bu kapsamda geliştirilen Rokeach Değerler Ölçeği ve Schwartz Değerler Ölçeği, bireylerin hangi değerlere ne ölçüde önem verdiğini belirlemeyi amaçlamaktadır (Rokeach, 1973; Schwartz, 1992). Bu ölçekler, değerlerin sınıflandırılması ve bireyler arası karşılaştırılması açısından önemli katkılar sağlamış olmakla birlikte, bireyin değerlerini ne ölçüde açık ve net biçimde tanımlayabildiğini değerlendirme konusunda sınırlı kalmaktadır.

Daha güncel yaklaşımlar kapsamında geliştirilen ölçme araçları, değerler ile davranış arasındaki ilişkiye odaklanmaya başlamıştır. Bu doğrultuda geliştirilen Valued Living Questionnaire (VLQ), bireyin değer verdiği yaşam alanları ile bu alanlardaki davranışları arasındaki tutarlılığı değerlendirmeyi amaçlamaktadır (Wilson et al., 2010). Bununla birlikte VLQ, değerlerin netliğinden ziyade bireyin değerleriyle ne ölçüde uyumlu yaşadığını ölçmektedir. Bu durum, değer netliği ile değerlerle uyumlu yaşam kavramlarının birbirinden ayrıştırılmasını zorlaştırmaktadır.

Benzer şekilde Valuing Questionnaire (VQ), bireyin değerleri doğrultusunda ilerleme ve bu süreçte karşılaştığı engelleri değerlendiren iki boyutlu bir yapı sunmaktadır (Smout et al., 2014). Bu ölçek, değer temelli davranış değerlendirme açısından önemli bir katkı sağlamakla birlikte, bireyin değerlerini ne ölçüde açık biçimde tanımlayabildiğini doğrudan ölçmemektedir. Dolayısıyla VQ, değer netliği kavramını dolaylı biçimde ele almakta ve bu yapının özgün katkısını ortaya koymada sınırlı kalmaktadır. Literatürde yer alan bir diğer ölçme yaklaşımı ise değer yönelimleri çerçevesinde geliştirilen ölçeklerdir. Bu kapsamda geliştirilen ve Türk kültürüne uyarlanan Değer Yönelimleri Ölçeği, bireylerin başarı ve iyi oluş değer yönelimlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır (Aydın & Aydın, 2017). Bu tür ölçekler, bireylerin hangi değer yönelimlerine daha yakın olduklarını ortaya koymak açısından işlevsel olmakla birlikte, bireyin kendi değerlerini ne ölçüde açık ve net biçimde tanımlayabildiğini değerlendirmemektedir. Bu durum, değerlerin içeriksel yönü ile değer netliği arasındaki farkın önemini ortaya koymaktadır.

Ayrıca bazı ölçme araçlarının kısa zaman dilimlerine odaklanması da önemli bir sınırlılık olarak değerlendirilmektedir. Değerler, bireyin yaşamı boyunca süreklilik gösteren yapılar olmasına rağmen, bazı ölçeklerin yalnızca belirli bir zaman aralığını (örneğin son hafta) değerlendirmesi, bu yapının süreklilik gösteren doğasını yeterince yansıtmayabilmektedir (Smout et al., 2014). Bu durum, değerlerin daha uzun vadeli ve bütüncül biçimde ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Engaged living yaklaşımı kapsamında geliştirilen ölçekler de değerler ile davranış arasındaki ilişkiyi ele almakta ve bireyin değerleri doğrultusunda ne ölçüde hareket ettiğini değerlendirmektedir (Trompetter et al., 2013). Ancak bu ölçekler, değer netliğinde doğrudan ölçmekten ziyade, değerler doğrultusunda davranış sergileme düzeyine odaklanmaktadır. Bu durum, değer netliğinin ölçümünde dolaylı bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir.

Literatürde yer alan mevcut ölçeklerin büyük bir kısmı değerlerin içeriksel boyutunu ya da değerlerle uyumlu davranışları ölçmeye odaklanmaktadır (Rokeach, 1973; Schwartz, 1992; Wilson et al., 2010; Smout et al., 2014). Bu ölçümler, değerlerin ne olduğuna ve bireyin bu değerler doğrultusunda nasıl davrandığına ilişkin önemli bilgiler sunmakla birlikte, değer netliğini doğrudan ölçmemektedir. Bu durum, değer netliğinin bağımsız bir yapı olarak değerlendirilmesini zorlaştırmakta ve bu yapının psikolojik süreçler üzerindeki özgün etkisinin belirlenmesini engellemektedir. Benzer şekilde bazı ölçümlerin kısa zaman dilimlerine odaklanması, değerlerin süreklilik gösteren doğasını yeterince yansıtamamaktadır. Bu durum, değer netliğinin kapsamlı ve bütüncül biçimde değerlendirilmesine yönelik ölçme araçlarına duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Bu bağlamda değer netliğinin bağımsız bir yapı olarak ele alınması ve geçerli-güvenilir ölçme araçlarıyla değerlendirilmesi, literatürdeki önemli bir boşluğun doldurulması açısından kritik bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda geliştirilen Value Clarity Questionnaire (VCQ), değer netliğini doğrudan ölçmeye yönelik bir araç olması bakımından literatürde önemli bir farklılık oluşturmaktadır (Lyons et al., 2023). VCQ, bireyin kendi değerlerini ne ölçüde açık ve net biçimde tanımlayabildiğini değerlendirmeyi amaçlamakta ve bu yönüyle mevcut ölçme araçlarında gözlenen önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Ölçeğin bu özgün yapısı, değer netliğinin bağımsız bir değişken olarak incelenmesine olanak tanımakta ve literatüre önemli bir katkı sunmaktadır.

Türkiye bağlamında değerlerin ölçülmesine yönelik geliştirilen veya Türkçeye uyarlanan çeşitli ölçme araçları bulunmaktadır. Bu kapsamda Değer Yönelimleri Ölçeği bireylerin başarı ve iyi oluş değer yönelimlerini değerlendirmeye odaklanırken (Çalışkan & Karademir, 2014), Değer Verme Ölçeği bireylerin değerleri doğrultusunda ilerleme ve karşılaştıkları engelleri, özellikle kısa zaman dilimleri (örneğin son hafta) üzerinden değerlendirmektedir (Aydın & Aydın, 2017). Benzer şekilde Değerlere Bağlı Yaşam Ölçeği ise bireyin değerleriyle uyumlu yaşama düzeyini ve bu sürecin sürekliliğini ele almaktadır (Işık & Bilge, 2023). Ancak bu ölçme araçlarının ortak noktası, bireyin sahip olduğu değerleri ne ölçüde açık ve net biçimde tanımlayabildiğini, yani değer netliğini doğrudan ölçmemeleridir.

Literatürdeki bir diğer önemli boşluk ise kültürel bağlamla ilişkilidir. Değerler, kültürel normlar ve toplumsal yapı ile yakından ilişkili olduğundan, farklı kültürlerde farklı biçimlerde deneyimlenmektedir (Schwartz, 1992). Ancak değer netliğine ilişkin çalışmaların büyük bir kısmının Batı örneklemeleri üzerinde yürütüldüğü görülmektedir. Türkiye bağlamında yapılan çalışmalar incelendiğinde, değerlerin ölçülmesine yönelik çeşitli ölçeklerin bulunduğu; ancak bu çalışmaların çoğunlukla değer yönelimleri ya da değerlerle uyumlu davranışlara odaklandığı dikkat çekmektedir (Aydın & Aydın, 2017). Değer netliğini doğrudan ölçen araçların sınırlı olması, bu alandaki önemli bir kültürel boşluğa işaret etmektedir.

Bununla birlikte bir ölçme aracının farklı kültürlerde kullanılabilmesi için yalnızca dilsel çevirisinin yapılması yeterli değildir. Ölçeğin kavramsal, kültürel ve psikometrik açıdan da uyarlanması gerekmektedir. Değerlerin kültürel bağlamdan güçlü biçimde etkilenen yapılar olduğu göz önünde bulundurulduğunda (Schwartz, 1992), bir ölçme aracının farklı bir kültürde aynı yapıyı ölçüp ölçmediğinin test edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, VCQ'nun Türk kültürüne uyarlanması, hem değer netliği kavramının kültürel bağlamda nasıl işlediğinin anlaşılmasına katkı sağlayacak hem de bu alandaki ölçme eksikliğinin giderilmesine olanak tanıyacaktır.

Bu araştırmanın temel problemi, literatürde sınırlı biçimde ele alınan değer netliği yapısını ölçmeye yönelik geliştirilen Value Clarity Questionnaire (VCQ)'nin Türk kültürüne uyarlanarak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığının belirlenmesidir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu araştırma, Değer Netliği Ölçeği'nin (Value Clarity Questionnaire; VCQ) Türkçeye uyarlanması amacıyla genel yetişkin örneklem üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 18–60 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında ölçek toplam 254 katılımcıya uygulanmıştır. Analizlere başlanmadan önce veri seti eksik veri ve çok değişkenli uç değerler açısından incelenmiştir. Madde düzeyinde eksik veri içeren katılımcıların çıkarılmasının ardından analizler 246 katılımcı üzerinden sürdürülmüştür. Çok değişkenli uç değerlerin belirlenmesinde Mahalanobis uzaklığı kullanılmış ve $p < .001$ ölçütüne göre belirlenen 7 katılımcı veri setinden çıkarılmıştır. Böylece analizler 239 katılımcı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Ölçüt geçerliği çalışması kapsamında ise ölçek, ek olarak 50 katılımcıya Değer Verme Ölçeği ve Engaged Living Scale ile birlikte uygulanmıştır. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler veri toplama süreci tamamlandıktan sonra ayrıntılı olarak raporlanacaktır.

Veri Toplama Araçları

Değer Netliği Ölçeği (Value Clarity Questionnaire; VCQ)

Değer Netliği Ölçeği, bireyin sahip olduğu değerleri ne ölçüde açık ve net biçimde tanımlayabildiğini değerlendirmek amacıyla Lyons ve arkadaşları (2023) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek bireyin değer farkındalığı, değerlerini ifade edebilme ve değerleri doğrultusunda yönelim oluşturabilme düzeyini değerlendiren maddelerden oluşmaktadır. Ölçeğin orijinal formu yetişkin ve ergen örneklemelerinde geliştirilmiş ve psikometrik özelliklerinin yeterli düzeyde olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması yürütülmüştür.

Değer Verme Ölçeği

Araştırmada ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları kapsamında Değer Verme Ölçeği kullanılmıştır. Değer Verme Ölçeği, bireyin değerleri doğrultusunda ilerleme düzeyini ve değer temelli yaşantılarla ilişkili süreçleri değerlendirmektedir. Değer netliği kavramı, bireyin sahip olduğu değerleri açık ve net biçimde tanımlayabilmesini ifade ederken; değer verme ve değerler doğrultusunda ilerleme süreçleri, bu değerlerin davranışsal düzeyde yaşama yansıtılmasıyla ilişkilidir. Literatürde değer netliği ile değer temelli davranışların kuramsal olarak ilişkili yapılar olduğu belirtilmektedir (Hayes et al., 2006; Smout et al., 2014). Bu nedenle Değer Verme Ölçeği'nin, Değer Netliği Ölçeği ile pozitif yönde ilişkili olması beklenmektedir. Bu bağlamda söz konusu ölçek, araştırmada ölçüt bağıntılı geçerliği incelemek amacıyla kullanılmıştır.

Engaged Living Scale

Araştırmada ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları kapsamında kullanılan bir diğer ölçme aracı Engaged Living Scale'dir. Engaged Living Scale, bireyin yaşamını değerleri doğrultusunda sürdürme düzeyini ve değerleriyle uyumlu davranışlar sergileme eğilimini değerlendirmektedir. Değer netliği kavramı, bireyin sahip olduğu değerleri açık ve net biçimde tanımlayabilmesini ifade ederken; engaged living yaklaşımı bu değerlerin davranışsal düzeyde yaşama aktarılmasını kapsamaktadır. Literatürde değer netliğinin, bireyin değerleri doğrultusunda yaşam sürdürmesi ve değer temelli davranışlar sergilemesiyle ilişkili olduğu belirtilmektedir (Trompetter et al., 2013; Hayes et al., 2006). Bu nedenle Değer Netliği Ölçeği ile Engaged Living Scale arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunması beklenmektedir. Bu bağlamda Engaged Living Scale, araştırmada ölçüt bağıntılı geçerliği incelemek amacıyla kullanılmıştır.

İşlem

Değer Netliği Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanabilmesi için öncelikle ölçeğin geliştiricilerinden gerekli izin alınmıştır. Uyarlama sürecinde ilk olarak ölçek maddeleri alan ve dil yeterliliğine sahip beş uzman tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra elde edilen Türkçe form geri çeviri yöntemi kullanılarak yeniden İngilizceye çevrilmiş ve çeviriler karşılaştırılarak anlam eşdeğerliği değerlendirilmiştir.

Çeviri sürecinin ardından uzman görüşleri doğrultusunda ölçek maddeleri dil, anlam ve kültürel uygunluk açısından incelenmiştir. Sonraki aşamada panel uygulaması gerçekleştirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılarak ölçeğin deneme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan form pilot uygulama kapsamında katılımcılara uygulanmış, elde edilen geri bildirimler doğrultusunda son düzenlemeler yapılarak ölçeğin nihai Türkçe formu elde edilmiştir.

Araştırma verileri çevrim içi veri toplama yöntemleri aracılığıyla gönüllülük esasına göre toplanmıştır.

Veri Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde SPSS ve R programları kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık düzeyini belirlemek amacıyla güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ölçüt bağımlı geçerlik kapsamında Değer Verme Ölçeği ve Engaged Living Scale ile arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Bulgular

Madde Analizi

Ölçek maddelerinin ayırt edicilik düzeyleri, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları ile madde çıkarıldığında Cronbach alfa katsayısında meydana gelen değişimler temelinde değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Değer Netliği Ölçeği Maddelerine Ait Madde Analizi Bulguları

N o	Madde	Ortal ama	SS	Madde- toplam Korelas yonu	Madde Silindiği nde Cron bach α
1	Hangi kişisel özelliklerin benim için önemli olduğu konusunda net bir fikrim var.	4.10	.73	.65	.83
2	Hayatta benim için neyin önemli olduğunu sevdiğim insanlara kolaylıkla açıklayabilirim.	4.00	.77	.72	.82
3	Başkalarının önemli olduğunu söylediği şeylerden ziyade, benim için neyin önemli olduğuna dair net bir anlayışa sahibim.	3.60	.90	.56	.85
4	Değerlerimle uyumlu olmayan ve kendimin en iyi versiyonu olmamı engelleyen davranışları bırakabilirim.	3.80	.83	.60	.84
5	Benim için neyin önemli olduğunu başkalarına açıklayabil eceğim konusunda kendime güveniyorum.	4.0	.79	.73	.82
6	Eleştiriden kaçınarak sessiz kalmaktansa, değerlerimi ifade ettiğim için eleştirilmeyi tercih ederim.	3.70	.89	.57	.85
7	Sergilemek istediğim kişisel özellikleri ifade etmenin birden fazla yolu vardır.	4.10	.72	.55	.85

Tablo 1 incelendiğinde, madde ortalamalarının 3.60 ile 4.10, standart sapmaların ise 0.72 ile 0.90 arasında değiştiği görülmektedir. Maddelerin ortalama puanlarının ölçeğin üst yarısında yer alması, katılımcıların değer netliği düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu göstermektedir.

Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları .55 ile .73 arasında değişmektedir. Tüm maddelerin madde-toplam korelasyonlarının kabul edilen .30 ölçütünün üzerinde olduğu görülmektedir. En yüksek korelasyon M5 maddesinde ($r = .73$), en düşük korelasyon ise M7 maddesinde ($r = .55$) elde edilmiştir. Bu bulgular, ölçek maddelerinin ölçülen yapıyı yeterli düzeyde temsil ettiğini ve ayırt ediciliklerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Maddelerin ölçekten çıkarılması durumunda Cronbach alfa katsayılarının .82 ile .85 arasında değiştiği belirlenmiştir. Herhangi bir maddenin çıkarılması ölçeğin iç tutarlılık katsayısında anlamlı bir artış sağlamamıştır. Bu nedenle tüm maddelerin ölçek içerisinde korunmasına karar verilmiştir.

Yapı Geçerliği

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yürütülmüştür. Modelin veriyle uyumunu değerlendirmek için χ^2 , sd, χ^2/sd , RMSEA, IFI, GFI, CFI ve SRMR uyum indeksleri incelenmiştir. Analize ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

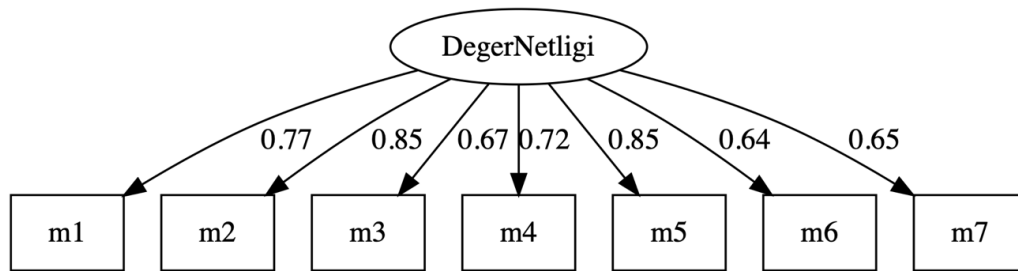
Tablo 2. Birinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizine Ait Uyum Değerleri

Düzey	χ^2	df	χ^2/df	RMSEA	CFI	SRMR	TLI
1. Düzey	12.63	14	.90	.085	.971	.034	.957

Tablo 2 incelendiğinde, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum değerlerinin $\chi^2 = 12.63$, sd = 14, CFI = .971, TLI = .957, RMSEA = .085 ve SRMR = .034 olduğu görülmektedir. CFI ve TLI değerlerinin .95’in üzerinde olması, SRMR değerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer alması ve RMSEA değerinin kabul edilebilir uyum düzeyine işaret etmesi, modelin veriyle yeterli düzeyde uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, ölçeğin tek faktörlü yapısının Türk örnekleminde doğrulandığını göstermektedir. Ölçeğe ait doğrulayıcı faktör analizi diyagramı Şekil 1’de sunulmuştur. Maddelere ait standartlaştırılmış faktör yükleri .636 ile .848 arasında değişmektedir. En yüksek faktör yükü M2 ($\lambda = .848$) ve M5 ($\lambda = .846$) maddelerinde, en düşük faktör yükü ise M6 maddesinde ($\lambda = .636$) gözlenmiştir. Diğer maddelere ilişkin faktör yükleri M1 için .774, M3 için .674, M4 için .721 ve M7 için .645 olarak belirlenmiştir. Elde edilen değerler, tüm maddelerin ölçülmek istenen örtük yapıyı yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermektedir.

Model uyumunu iyileştirmek amacıyla modifikasyon indeksleri incelenmiş, ancak önerilen herhangi bir modifikasyonun bulunmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle modele herhangi bir modifikasyon uygulanmamıştır. Elde edilen bulgular, Değer Netliği Ölçeği’nin Türkçe formunun tek faktörlü yapısının desteklendiğini göstermektedir. Ölçeğe ait birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi diyagramı Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Değer Netliği Ölçeğine Ait Birinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı

Maddelere ait standartlaştırılmış faktör yükleri .64 ile .85 arasında değişmektedir. En yüksek faktör yükü M2 ($\lambda = .85$) ve M5 ($\lambda = .85$) maddelerinde, en düşük faktör yükü ise M6 maddesinde ($\lambda = .64$) gözlenmiştir. Diğer maddelere ilişkin faktör yükleri M1 için .77, M3 için .67, M4 için .72 ve M7 için .65 olarak belirlenmiştir. Elde edilen değerler, tüm maddelerin ölçülmek istenen örtük yapıyı yeterli düzeyde temsil ettiğini ve tek faktörlü yapıya anlamlı düzeyde katkı sağladığını göstermektedir.

Model uyumunu değerlendirmek amacıyla modifikasyon indeksleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda modele ilişkin anlamlı düzeyde herhangi bir modifikasyon önerisine rastlanmamıştır. Bu nedenle modele ek bir modifikasyon uygulanmamıştır. Elde edilen bulgular, Değer Netliği Ölçeği'nin tek faktörlü yapısının herhangi bir modifikasyona ihtiyaç duyulmaksızın Türk örnekleminde doğrulandığını göstermektedir.

Ölçüt Bağıntılı Geçerliliği

Değer Netliği Ölçeği'nin ölçüt bağıntılı geçerliliğini incelemek amacıyla ölçek toplam puanı ile Değer Verme Ölçeği ve Değerlere Bağlı Yaşam Ölçeği toplam puanları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Analize ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Değer Netliği Ölçeği ile Ölçüt Ölçekler Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	1	2	3
1. Değer Netliği Ölçeği	-		
2. Değer Verme Ölçeği	.829**	-	
3. Değerlere Bağlı Yaşam Ölçeği	.526**	.596**	-

Tablo 4 incelendiğinde, Değer Netliği Ölçeği toplam puanı ile Değer Verme Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde, anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .829, p < .001$). Benzer şekilde, Değer Netliği Ölçeği toplam puanı ile Değerlere Bağlı Yaşam Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde, anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki belirlenmiştir ($r = .526, p < .001$). Ayrıca Değer Verme Ölçeği ile Değerlere Bağlı Yaşam Ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönde, anlamlı ve orta-yüksek düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r = .596, p < .001$). Elde edilen bulgular, Değer Netliği Ölçeği'nin benzer kuramsal yapıları ölçek ölçeklerle beklenen yönde ilişkili olduğunu göstermekte ve ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliliğini desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Değer Netliği Ölçeği'ne ilişkin güvenirlik bulguları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Değer Netliği Ölçeği'ne İlişkin Güvenirlik Katsayısı

Ölçek	Cronbach Alpha Değeri
Değer Netliği Ölçeği	.86

Tablo 4 incelendiğinde, Değer Netliği Ölçeği'nin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .86 olduğu görülmektedir. Elde edilen katsayı, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı biçimde ölçtüğünü ve ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğunu desteklemektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, Lyons ve arkadaşları (2023) tarafından geliştirilen Değer Netliği Ölçeği'nin Türkçe formunun psikometrik özellikleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Doğrulamalı faktör analizi sonuçları, ölçeğin özgün çalışmada ortaya konulan tek faktörlü yapısının Türk örnekleminde de doğrulandığını göstermiştir. Model uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeylerde olması ve maddelere ilişkin standartlaştırılmış faktör yüklerinin yeterli düzeyde bulunması, ölçeğin yapı geçerliliğine ilişkin önemli kanıtlar sunmaktadır. Ayrıca modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda ek bir modifikasyona ihtiyaç duyulmaması, ölçeğin kuramsal yapısının mevcut haliyle desteklendiğini göstermektedir.

Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında gerçekleştirilen analizlerde, Değer Netliği Ölçeği ile Değer Verme Ölçeği ve Değerlere Bağlı Yaşam Ölçeği arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Bu bulgular, değer netliği düzeyi yüksek bireylerin değerleri doğrultusunda davranma ve değerlere bağlı yaşam

sürdürme eğilimlerinin de daha yüksek olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, değer netliğinin değer temelli yaşama ilişkin kuramsal beklentilerle uyumlu bir yapı olduğunu desteklemektedir.

Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin bulgular da olumlu sonuçlar ortaya koymuştur. Cronbach alfa katsayısının yüksek düzeyde bulunması, ölçeğin iç tutarlılığının yeterli olduğunu ve maddelerin aynı psikolojik yapıyı tutarlı biçimde ölçtüğünü göstermektedir. Bununla birlikte madde analizleri, tüm maddelerin ölçek toplam puanıyla yeterli düzeyde ilişki gösterdiğini ve ölçme aracına anlamlı katkı sağladığını ortaya koymuştur.

Araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışma verileri öz bildirim yöntemiyle toplanmış olup örneklem yetişkin bireylerle sınırlıdır. Gelecekte farklı yaş gruplarında, farklı kültürel örneklemelerde ve çeşitli psikolojik değişkenlerle birlikte yürütülecek çalışmaların ölçeğin psikometrik özelliklerine ilişkin ek kanıtlar sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, Değer Netliği Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Ölçeğin, değerler, psikolojik esneklik, iyi oluş ve değer temelli davranışlar alanında yürütülecek araştırmalarda kullanılabilecek işlevsel bir değerlendirme aracı olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aydın, Y., & Aydın, G. (2017). Değer yönelimleri ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 1–17.
- Bizer, G. Y., Krosnick, J. A., Holbrook, A. L., Petty, R. E., Rucker, D. D., & Wheeler, S. C. (2018). The impact of attitudes on behavior: The role of attitude clarity and certainty. *Journal of Personality and Social Psychology*, 115(5), 847–867.
- Campbell, J. D., Trapnell, P. D., Heine, S. J., Katz, I. M., Lavallee, L. F., & Lehman, D. R. (1996). Self-concept clarity: Measurement, personality correlates, and cultural boundaries. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(1), 141–156.
- Çalışkan, H., & Karademir, T. (2014). Değer yönelimleri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Social Science*, 26, 209–224.
- Hayes, S. C., Strosahl, K. D., & Wilson, K. G. (1999). *Acceptance and commitment therapy: An experiential approach to behavior change*. Guilford Press.
- Hayes, S. C., Luoma, J. B., Bond, F. W., Masuda, A., & Lillis, J. (2006). Acceptance and commitment therapy: Model, processes and outcomes. *Behaviour Research and Therapy*, 44(1), 1–25.
- Hitlin, S., & Piliavin, J. A. (2004). Values: Reviving a dormant concept. *Annual Review of Sociology*, 30, 359–393.
- Işık, H. R., & Bilge, Y. (2023). Değerlere bağlı yaşam ölçeği: Türk kültürüne uyarlama geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Cognitive Behavioral Psychotherapy and Research*, 12(2), 145–155.
- Levin, M. E., Haeger, J. A., Pierce, B. G., & Cruz, R. A. (2018). Evaluating acceptance and commitment therapy processes: A meta-analysis. *Behavior Therapy*, 49(3), 435–449.
- Lyons, M. D., et al. (2023). A multi-study paper on the development and validation of the Value Clarity Questionnaire in adults and adolescents. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 28, 1–15.
- Prince, M. A., et al. (2021). Values clarification and behavioral outcomes among young adults. *Journal of American College Health*, 69(5), 1–9.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. Free Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141–166.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1–65.
- Sortheix, F. M., & Schwartz, S. H. (2017). Values that underlie and undermine well-being. *Journal of Personality*, 85(6), 711–723.
- Smout, M. F., Davies, M., Burns, N., & Christie, A. (2014). Development of the Valuing Questionnaire (VQ). *Journal of Contextual Behavioral Science*, 3(3), 164–172.
- Trompetter, H. R., Ten Klooster, P. M., Schreurs, K. M. G., Fledderus, M., Westerhof, G. J., & Bohlmeijer, E. T. (2013). Measuring values and committed action: The Engaged Living Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 35(1), 123–134.

- Vilardaga, R., Hayes, S. C., Levin, M. E., & Muto, T. (2011). Creating a strategy for progress: A contextual behavioral science approach. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 1(1–2), 1–12.
- Wilson, K. G., Sandoz, E. K., Kitchens, J., & Roberts, M. (2010). The Valued Living Questionnaire: Defining and measuring valued action. *The Psychological Record*, 60(2), 249–272.
- Wilson, K. G., & Sandoz, E. K. (2010). Mindfulness, values, and behavior: Clarifying the relationship. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 1(1–2), 1–9.